

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण)
अधिनियम, २०१५ व सुधारित २०२१
अंतर्गत स्वयंसेवी संस्थांना नोंदणी
प्रमाणपत्र देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: रिटपी-२०२४/प्र.क्र.४४/का-०८
नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक-२८ ऑगस्ट, २०२४.

वाचा :-

१. बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ व सुधारित २०२१.
२. महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८.
३. दत्तक स्रोत नियमन, २०२२
४. रिट याचिका क्र.१००३/२०२१ दि टेंपल ऑफ हिलींग वि. भारत सरकार या याचिकेमध्ये मा.सर्वोच्च न्यायालयाचे दि.०९.०७.२०२४ रोजीचे आदेश
५. महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. रिटपी-२०२२/प्र.क्र.७१/का-०८, दि.११/०७/२०२३

प्रस्तावना :-

मा.सर्वोच्च न्यायालय, नवी दिल्ली येथे रिट याचिका क्र.१००३/२०२१ टेंपल ऑफ हिलींग विरुद्ध भारत सरकार ही याचिका दाखल झाली आहे. सदर याचिकेमध्ये वाचा क्र.४ येथील दि.९.०७.२०२४ रोजी राज्यातील ज्या जिल्ह्यांमध्ये विशेष दत्तक संस्था उपलब्ध नाहीत अशा जिल्ह्यांमध्ये विशेष दत्तक संस्था स्थापित/ नोंदणीकृत करण्याबाबतचे आदेश पारित केले आहेत.

राज्यातील ३६ पैकी २६ जिल्ह्यांमध्ये विशेष दत्तक संस्था कार्यान्वित असून केवळ १० जिल्ह्यांमध्ये विशेष दत्तक संस्था नाहीत. या १० जिल्ह्यांमध्ये बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ आणि सुधारित २०२१ अंतर्गत विशेष दत्तक संस्थांना मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ आणि सुधारित २०२१ तसेच महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८ अंतर्गत खालील विवरणपत्रातील स्वयंसेवी संस्थांना एक महिन्यात त्रुटी पुर्तता करून घेण्याच्या अटीच्या अधीन राहून विनाअनुदानीत तत्वावर मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	जिल्हा	संस्थेचे नाव	संस्थेचा प्रकार	मुले/मुली	मान्य क्षमता
१	पालघर	शिवसहयाद्री बहुउद्देशीय सेवाभावी संस्था, संचलित आस्था शिशुगृह मु.पो.जांभुळ विहिर (पु) पो.रायतळे ता.जव्हार जि.पालघर	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	१०
२	सिंधुदुर्ग	कोकण कला व शिक्षण संस्था मु.पो. कुंभारवाडी, माणगांव ता.कुडाळ जि.सिंधुदुर्ग	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	२०
३	नंदूरबार	नेटवर्क ऑफ बाय पिपल लिव्हिंग विथ एच.आय.व्ही. एड्स संस्था, नंदूरबार.	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	१०
४	हिंगोली	हजरत टिपू सुलतान फाऊंडेशन, मु.पो.पलटण, हिंगोली, ता.जि.हिंगोली	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	१०
५	जालना	जीवन विकास संस्था, पैठण ता. पैठण जि.छत्रपती संभाजीनगर	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	१०
६	यवतमाळ	ग्रामीण समस्या मुक्ती ट्रस्ट, विशालनगर, धामणगाव रोड, मोहा, जि.यवतमाळ	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	१०
७	वाशिम	शंभुराजे बहुउद्देशीय संस्था सुरकुंडी, ता.जि. वाशिम	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	१०
८	गोंदीया	इंडीयन सोशल वेलफेअर सोसायटी, गोंदीया, आंबेडकर वॉर्ड, रमाबाई शाळेजवळ, जि.गोंदीया	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	१०

२. तसेच वाचा क्र.५ येथील शासन निर्णयान्वये गडचिरोली आणि धाराशिव या जिल्ह्यातील दोन दत्तक स्रोत संस्थांना त्रुटी पुर्ततेच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात आली होती. सदर दोन्ही संस्थांनी त्रुटींची पुर्तता केलेली असल्याने त्यांना या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून पुढील पाच वर्षांच्या कालावधीकरिता विनाअनुदानीत तत्वावर सुधारित मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	जिल्हा	संस्थेचे नाव	संस्थेचा प्रकार	मुले/मुली	मान्य क्षमता
१	गडचिरोली	लोककल्याण बहुउद्देशीय शिक्षण संस्था ब्रम्हपुरी जिचंद्रपुर सिंधुदार्थ नगर बायपास . रोड, बाबुपेठ चंद्रपुर संचलित विशेष दत्तक संस्था गडचिरोली.	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	१०
२	धाराशिव	कुलस्वामिनी शिक्षण प्रसारक मंडळ उस्मानाबाद संचलित विशेष दत्तक संस्था धाराशिव	विशेष दत्तक संस्था	मुले/मुली	५०

३. या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने उपरोक्त परिच्छेद क्र.१ व २ येथील विवरणपत्रातील संस्थांना सुधारित नोंदणी प्रमाणपत्र निर्गमित करण्याची आवश्यक कार्यवाही करण्याची जबाबदारी आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांची राहिल.

४. बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ आणि सुधारित २०२१, महाराष्ट्र राज्य बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८ व दत्तक स्त्रोत नियमन, २०२२ तसेच केंद्र व राज्य शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांचे अनुपालन करणे बंधनकारक राहिल.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२४०८२८१०३५१६१६३० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ. निलेश ज. पाटील)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.अध्यक्ष/उपाध्यक्ष/ सदस्य, विधानसभा/ विधानपरिषद, विधानमंडळ, मुंबई
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधानपरिषद, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
५. मा.मंत्री, महिला व बाल विकास यांची खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांचे उपसचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे

९. सर्व उपसचिव, सर्व अवर सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. उपायुक्त (बाल विकास), महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे
११. कार्यक्रम व्यवस्थापक, महाराष्ट्र राज्य बाल संरक्षण सोसायटी, पुणे.
१२. सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी.
१३. सर्व कार्यासने, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१४. निवड नस्ती, का-०८.